

Спостереження за зміною кольорів робить стимулюючий розслаблюючий вплив при проведенні релаксаційних вправ.

Для кожної дитини заняття в сенсорній кімнаті є відгуком на її внутрішнє бажання до повноцінного розвитку.

Чарівний світ сенсорної кімнати не залишає байдужим нікого.

Висновки. Отже, використання новітньої методики – снюзелетерапії, дає змогу впливати на розвиток сенсорних систем дітей ще на ранньому етапі її формування та розвитку. Це забезпечує нормальне функціонування всіх процесів організму маленького пацієнта, і як наслідок успішне «входження» до соціуму. Бо, коли дитина може повно та якісно охарактеризувати предмети, що її оточують, висловити свої думки, бажання в доступній формі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дмитро Молчанов. Сучасні можливості ранньої діагностики та корекції порушень мовлення у дітей або навіть немовляти консультація логопеда? // медична газета Здоров'я України, лютий 2012 р – №1. – 59 с.
2. Левицький В. Е. Особливості кореляції розвитку особистості підлітка від наявності дизартрії // Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Вип. 11. – Кам'янець Подільський: Аксіома, 2011. – 992 с.
3. Матиева Л. А. Сенсорное воспитание детей с отклонениями в развитии: Сборник игр и игровых упражнений (Специальная психология.) / Л. А. Матиева, Э. Я. Удалова. – М.: Издательство «Книголюб», 2007. – 120 с.
4. Практическое руководство по работе дневного центра и организации занятости для людей с умственной отсталостью в Украине / Под ред. К. Таннерт-Сагассер, Н. Майоровой. – Київ. : Видавничий дім «КМ Академія», 2005.
5. Современные технологии в коррекционно-педагогической работе с детьми / Литвак В. А. Психолог дневного стационара // Республиканское Объединение по реабилитации и восстановительному лечению детей-инвалидов. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://logopedy.ru/portal/logoped-literature/logoped-article/87-logoped-current.html>

6. Сумський обласний центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів: Відділення педагогічного супроводу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kid.sumy.ua>

УДК 376.1-056.264-053.4:316

А. І. Кравченко

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри логопедії,

І. В. Кравченко

викладач кафедри логопедії,
Сумський державний педагогічний
університет ім. А.С.Макаренка

ЗАСТОСУВАННЯ СНЮЗЕЛЕН-ТЕРАПІЇ ПРИ ЗАЙКАННІ

У статті розглядається застосування снюзелен-терапії при зайканні яка передбачає сенсорну стимуляцію людини. Застосовується спеціальні релаксаційні вправи, що позитивно впливають на емоційну сферу дітей.

В статье рассматривается применение снюзелен-терапии при заикании, которая предусматривает сенсорную стимуляцию человека. Применяются специальные релаксационные упражнения, которые позитивно влияют на эмоциональную сферу детей.

The usage of snyuzelen-therapy in stammer which implies on men sensorial. Stimulation is considered in the active. Special relaxational exercises what influence positively on children emotional sphere are used.

Ключові слова: зайкання, снюзелен-терапія, релаксація, корекційно-логопедична робота.

Ключевые слова: заикание, снюзелен-терапія, релаксація, корекційно-логопедическа робота.

Key words: stammer, snyuzelen-therapy, relaxation, correctional-speech therapy.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства кількість осіб із зайканням кожного року збільшується. Саме тому слід звернути увагу на підвищення стану корекційно-логопедичної роботи серед осіб із зайканням, що є актуальною проблемою сьогодення. Це передбачає постійний пошук та розробку інноваційних засобів корекційно-логопедичного впливу. Аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та досвіду роботи логопедів-практиків засвідчив, що одним з

таких інноваційних засобів є снюзелен-терапія; вона дозволяє значно покращити стан осіб із заїканням у достатньо короткі терміни.

Проблема лікування та корекції заїкання є актуальною для науковців і практичних працівників медицини, дефектології та психології. Упродовж ХХ століття у науковій літературі проблему заїкуватості вивчали та висвітлювали особливо інтенсивно. Нині інтерес до проблеми не знижується. Більш того, починаючи з 1994 року, регулярно проводяться міжнародні симпозиуми, присвячені винятково проблемі заїкання, що збирають більше тисячі вчених із усіх країн світу.

Для ефективності корекції заїкання логопед має бути не тільки обізнаний із практичними прийомами, а й розуміти цілісну психолого-педагогічну картину цього патологічного стану, знати прояви невротичних та неврозоподібних станів. Лише за цих умов можлива правильна інтерпретація психофізіологічних, психологічних та психолого-педагогічних даних, отриманих під час обстеження заїкуватого. Це сприятиме визначенню адекватної та ефективної стратегії реабілітаційних та профілактичних заходів і саме тому потрібно застосовувати таку інноваційну технологію, що розрахована на розвиток правильних психофізіологічних та психолого-педагогічних даних та передбачає полегшення праці логопеда.

Мета статті. Висвітлити корекційні можливості та особливості застосування снюзелен-терапії у корекційно-логопедичній роботі серед заїкуватих осіб.

Виклад основного матеріалу дослідження. Заїкання – це порушення темпу, ритму та плавності усного мовлення, зумовлене судомним станом м'язів артикуляційного апарату.

В усьому світі визнано, що заїкання є складною проблемою як у теоретичному, так і практичному аспектах одночасно. Л. І. Белякова зазначає, що проблема заїкання залишається ще остаточно не вивченою через широкий спектр причин його виникнення, різноманітність клінічних проявів, варіантів перебігу, патологічних реакцій логопатів на свій дефект.

Дослідження заїкання розпочалися ще в далекому минулому. Соціальні передумови для початку наукового

обґрунтування та вивчення проблеми заїкання, а також його лікування склалися в Європі (Франції, Німеччині, Росії, Австро-Угорщині) у другій половині ХІХ ст. Причиною цього став бурхливий розвиток виробничих сил із якими пов'язаний значний прогрес у розвитку природничих наук.

Наприкінці ХІХ ст. було закладено наукове підґрунтя, що є основою сучасних теорій заїкання. На той час медична думка формувалася під впливом відкриттів, зроблених у галузі топографії та функцій мозкової кори (Дакс, Брока, Верніке та ін.) [5, с. 393].

Першим психіатром, який запропонував розпочинати лікування заїкання дітей у дошкільному віці, у витоків його виникнення, був професор В. Гіляровський, який вважав ранній дитячий вік особливо сприятливим для запобігання заїканню через високу пластичність та потужні компенсаторні можливості дитячого організму [1, с. 162].

Проведений за всі ці роки поглиблений науково-практичний аналіз комплексного методу подолання заїкання свідчить про велику його ефективність [5, с. 467].

Однією зі складових цього комплексу є нова, інноваційна, технологія – снюзелен-терапія. Ця наука виникла на початку 70-х років ХХ століття у Голландії (термін «снюзелен» утворено від голландських слів: «шнуфейлі» – нюхати, «дозеі» – дрімати). Вона використовувалась як засіб проведення дозвілля для людей із проблемами у навчанні.

Снюзелен-терапія передбачала сенсорну стимуляцію людини. Концепція використання мультисенсорних кімнат розповсюдилась у Великобританії та Німеччині. Розширилось і коло пацієнтів. У рамках дитячої реабілітаційної програми комплекс мультисенсорних кімнат був створений на базі «Whittington hell hospital» (Великобританія) де на вибір пацієнтам пропонувалась 6 видів кімнат [2, с. 48].

1. **Кімната пригод** – зала, обладнана сухим басейном, системою спеціальних споруд, парапетів. Гральні дії супроводжуються звуковими та світловими ефектами.
2. **Кімната відпочинку** – кімната

обладнана зручними кріслами та ароморозпилювачами.

3. **Водяна кімната** – великий басейн, джакузі з підсвіткою та музичними ефектами.
4. **Темна кімната** – затемнене приміщення, обладнане світловими панелями, оптиковолокнистими джерелами і віброджерелами.
5. **Тактильний коридор** – приміщення зі вбудованими світловими лініями, трубками; панелями, що реагують на дотик.
6. **Біла кімната** – мультисенсорна кімната зі стандартним набором обладнання (дзеркальна куля, водяна колона, проектори світлових ефектів).

На сьогодні методика «снюзелен» трансформувалась у лікувально-психолого-педагогічну технологію, що справляє ефективний вплив на нервову систему.

Напрями використання сенсорної кімнати: створення позитивного емоційного фону, підвищення мотивації до проведення інших лікувальних процедур; зняття м'язового і психоемоційного напруження, досягнення стану релаксації та духовної рівноваги; стимуляція ослаблених сенсорних функцій (зору, слуху, тактильних відчуттів); розвиток рухових функцій; активізація різних функцій ЦНС за рахунок збагаченого мультисенсорного оточення.

Рекомендована тривалість сеансів сенсорних кімнат від 5 хвилин до 1 години (визначається психіатром). Форма проведення заняття залежить від індивідуальності пацієнта та творчого підходу спеціаліста. Через це заняття проводяться індивідуально або невеликими підгрупами (2 – 4 людини). Існують певні вимоги до занять з корекції: вони повинні проходити у цікавій формі, на позитивному емоційному рівні, обов'язково повинна прослідковуватись зміна видів діяльності та раціональність використання словесних наочних і практичних методів.

Під час спільних логопедичних занять із дітьми до 3-х років життя та з дітьми будь-якого віку, які страждають логоневрозами перевірено та ефективно залучено казко-терапію Зінкевич-Естігнеевої, а саме: казки «зіркової

країни Зодіакалія» [3, с. 44].

Крім того, активно використовують ігри з рукавичкою, в якій кожен палець оздоблений, як голова людини (намальовані очі, є шапочка на голові, та шарфік); ляльковий театр – там діти вдягають ляльку на руку та вчаться маніпулювати; вимішування тіста, що включає в себе активізацію біологічно-активних точок (дитина, взявши спеціальну подушечку з наповнювачами (маленькі та великі камінці), вимішує її, розвиваючи цим кисті рук та зміцнюючи пальці); вправи на дихання; вправи для розслаблення м'язів живота; самомасаж обличчя та ший; ароматерапія та музикотерапія.

Також снюзелен-терапія передбачає застосування спеціальних релаксаційних вправ, що необхідно виконувати не тільки на заняттях, але і вдома. Наприклад, *комплекс вправ за методикою професора Е. Джекобсона (США) включає релаксаційне розтягування та напруження окремих груп м'язів, м'язову релаксацію за уявою, дихальну гімнастику розвантаження. Ці вправи позитивно впливають на фізичний стан дітей та на емоційну атмосферу в групі* [4, с. 21].

Логопед повинен знати, які групи м'язів працюють при виконанні кожної вправи, контролювати стан дітей під час та після заняття. Про правильне використання техніки релаксації свідчить зовнішній вигляд дитини: спокійний вираз обличчя, рівномірне, ритмічне дихання, в'ялі слухняні руки, сонливість. У ході занять дитину слід навчити розрізняти не лише великі м'язи рук та ніг, але й стан розслаблення та напруження певних груп м'язів при виконанні кожної вправи. Під час проведення вправ інструкції логопеда повинні бути чітко сформульованими та «яскравими».

Отже, враховуючи всі позитивні ефекти та характеристики снюзелен-терапії, можна вважати за доцільне використання цього інноваційного засобу у комплексі корекційно-логопедичної роботи для дітей-логопатів із заїканням.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Особливість снюзелен-терапії полягає у поєднанні активної сенсорної стимуляції

усіх аналізаторів людини із використанням цікавих різновидів та форм діяльності й глибоким розслабленням організму.

Основним інструментом снюзелен-терапії є сенсорна кімната – особливим чином облаштоване приміщення, котре обладнане великою кількістю стимуляторів, які впливають на органи зору, слуху, нюху, тактильні, кінестетичні та вестибулярні рецептори. Така активізація мозку шляхом стимуляції відчуттів набуває корекційного, лікувального, відновлювального та розвивального характеру.

У корекційно-логопедичній роботі з означеною категорією дітей снюзелен-терапія виступає в першу чергу важливим чинником створення позитивного психоемоційного середовища, відчуття затишку, захищеності, доброзичливості, що є обов'язковою передумовою її ефективності. Залучення заїкуватої дитини до цікавої діяльності (ліплення, різних видів ігор, слухання та відтворення казок тощо) сприяє її розкритості та зменшенню фіксації на своєму мовленнєвому дефекті, а корекційно-логопедичний вплив стає менш помітним і більш ефективним для дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абелева И. Ю. Речевые правила для заикающихся. Логопедия. Методическое наследие: Пособие для логопедов и студ. дефектол. факультетов пед. вузов / И. Ю. Абелева, Л. П. Голубева; под ред. Л. С. Волковой. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2007. – Кн. II : Нарушение темпа и ритма речи: Заикание. Брадилалия. Тахилалия. – С. 160 - 163.
2. Браудо Т. Е. Методичний посібник з використання сенсорної кімнати // В зб. Сенсорні кімнати «Снузлін». – М.: «Варіант», 2001. – С. 47-57.
3. Запорожец А. В. Сенсорне виховання дошкільників. / А. В. Запорожец, А. П. Усова. – М.: Академія пед. наук РСФСР, 1963. – 228 с.
4. Кімната психологічного розвантаження (з досвіду роботи дитячого підліткового відділення психологічного інтернату № 10) / За ред. І. В. Горошенкова. – СПб, 2000.
5. Хватцев М. Е. Логопедия / М. Е. Хватцев. – М., 1959. – С. 466 - 469.

УДК 372.461 – 053.4:316

А. І. Кравченко

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри логопедії,

Л. В. Мороз

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри логопедії,
Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

МЕТОДИ РЕФЛЕКСОТЕРАПІЇ ЯК СКЛADOVA СИСТЕМИ КОРЕКЦІЙНО-ЛІКУВАЛЬНОГО ВПЛИВУ ПРИ ЗАЙКАННІ

У статті розглядається вплив рефлексотерапії як дуже ефективного методу корекційного впливу при подоланні заїкання. Висвітлюється використання електропунктури, як нешкідливого, відносно простого, здатного доповнювати або замінювати традиційні методи лікування.

В статье рассматривается влияние рефлексотерапии как эффективного коррекционного метода при заикании. Описывается использование электропунктуры, как безвредного и относительно простого метода, способного дополнять или замещать традиционные методы лечения.

The influence of reflexotherapy as a very effective method of correctional impact in stammer overcoming is depicted in the article. The usage of electropuncture as harmless, relatively simple, capable to complement or replace traditional medical methods is shown.

Ключові слова: корекція, лікування, рефлексотерапія, електропунктура, заїкання.

Ключевые слова: коррекция, лечение, рефлексотерапия, электропунктура, заикание.

Key word: correction, treatment, reflexotherapy, electropuncture, stammer.

Постановка проблеми. У державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) наголошується на необхідності удосконалення освіти дітей із особливостями психофізичного розвитку, забезпечення їхньої повноцінної життєдіяльності та соціального захисту, створення для них умов максимальної психолого-педагогічної корекції [2, с. 20].

Це завдання у повній мірі стосується категорії дітей із заїканням, оскільки медико-психолого-педагогічний вплив у роботі з такими дітьми не має строго